

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

DPrC-I-071-26/13
dot. BPS/043-29-1208/13
BN-I-071-180/1313

Warszawa, dnia 30 kwietnia 2013 r.

Sekretariat Wicemarszałka Senatu RP
Jana Wyrowińskiego

Wpłynęło dn. 6.05.2013 r.

Nr 141/269

Podpis [signature]

[signature]
SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 6.05.13
nr 3809 podpis [signature]

Pan

Jan Wyrowiński

Wicemarszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

szony Panie Monther !

W odpowiedzi na oświadczenie pana senatora Jana Obremskiego złożone na 29. posiedzeniu Senatu RP w dniu 21 marca 2013 r., przekazane przy piśmie Pana Marszałka z dnia 25 marca 2013 r, nr BPS/043-29-1208/13, dotyczące kwestii obniżenia stawek minimalnych za czynności adwokackie i radcy prawnego w postępowaniu w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Do dnia 14 lutego 2013 r., tj. wejścia w życie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 stycznia 2013 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 146) oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 stycznia 2013 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 145), stawka minimalna opłaty należnej z tytułu udziału pełnomocnika profesjonalnego w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Warszawie – sądem ochrony konkurencji i konsumentów w sprawach o uznanie wzorca umowy za niedozwolone (dalej jako: „stawka minimalna”) wynosiła 360 zł. Na skutek wejścia w życie przywołanych wyżej aktów prawnych wysokość tej stawki uległa zmniejszeniu do kwoty 60 zł.

Wprowadzenie regulacji dotyczących zmniejszenia stawki minimalnej w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone podyktowane

było m.in. koniecznością przeciwdziałania nagannym praktykom stosowanym przez niektóre podmioty, które to zachowania w ostatnim okresie nasiliły się, wykazując niestety tendencję wzrostową. Podmioty te wytaczały przeciwko przedsiębiorcom powództwa o uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone, a następnie występowały do tych przedsiębiorców z propozycją zawarcia ugody pozasądowej i zapłaty w jej ramach określonej kwoty tytułem kosztów zastępstwa procesowego w zamian za wycofanie pozwu. Skala tego zjawiska oraz schemat postępowania wskazywały, że autorom pozwów kierowanych do sądów nie tyle chodziło o rzeczywistą ochronę konsumentów, ile o uzyskanie stosunkowo wysokiego – w porównaniu z kosztami całego przedsięwzięcia – wynagrodzenia z tytułu udziału w sprawie adwokata lub radcy prawnego. Opisane wyżej zjawisko wpływało też negatywnie na pracę Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który został „zalany” tego typu sprawami. Wnoszenie tego rodzaju spraw niepotrzebnie absorbowało czas i koszty związane z postępowaniem, które w ostatecznym rozrachunku załatwiane było i tak zazwyczaj w sposób formalny (umorzenie postępowania).

Wskazana wyżej praktyka możliwa jest na gruncie obowiązujących obecnie przepisów, które przewidują szczególny tryb postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone [ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – *Kodeks postępowania cywilnego* (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.), zwana dalej: „k.p.c.” – art. 479³⁶ do art. 479⁴⁵]. Zgodnie z tymi przepisami, w postępowaniu odrębnym w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone możliwa jest wyłącznie abstrakcyjna, sądowa kontrola wzorców umownych (przesłanką wdrożenia tej kontroli nie jest fakt zawarcia umowy na podstawie spornego wzorca). Przyjęty aktualnie model abstrakcyjnej kontroli wzorców umownych umożliwia wielokrotne składanie pozwów przez fachowych pełnomocników np. w przypadku, gdy zapadł już prawomocny wyrok uwzględniający powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przeciwko jednemu przedsiębiorcy.

Według stanowiska Sądu Najwyższego¹, rozszerzona prawomocność wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 479⁴³ w związku z art. 365 k.p.c.) nie wyłącza możliwości

¹ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2003 r. sygn. akt III CZP 80/08, OSNC 2009/9/118.

wytoczenia powództwa przez tego samego lub innego powoda – w tym także przez organizację społeczną działającą na rzecz ochrony interesów konsumentów – przeciwko innemu przedsiębiorcy, niebiorącemu udziału w postępowaniu, w którym zapadł wyrok, stosującemu takie same lub podobne postanowienia wzorca, jak wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.

Pragnę zauważyć, że ustalenie niższych stawek adwokackich i radcowskich za prowadzenie sprawy danego rodzaju wpływa na to, że profesjonalne zastępstwo staje się bardziej dostępne dla osób chcących skorzystać z usług adwokata bądź radcy prawnego. Ma to szczególne znaczenie właśnie w sprawach o uznanie wzorca umowy za niedozwolony, w których z powództwem występują konsumenci lub podmioty działające na ich rzecz (art. 479³⁸ § 1 i 2 k.p.c.). Uprzywilejowanie tych podmiotów ma zresztą charakter systemowy. Jak bowiem wynika z art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594, z późn. zm.), strona wnosząca o uznanie postanowień umownych za niedozwolone nie ma obowiązku uiszczania kosztów sądowych. Jest to więc podmiotowe, całkowite zwolnienie od kosztów sądowych, które niewątpliwie wpływa pozytywnie na realizację zasady dostępności do sądu. W tym kontekście również obniżenie stawek minimalnych za czynności profesjonalnych pełnomocników służy realizacji tej samej zasady.

Trzeba przy tym podkreślić, iż rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348, z późn. zm.) oraz z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349, z późn. zm.) określają jedynie wysokość minimalnych stawek opłat za czynności adwokackie i radców prawnych wykonywane przed organami wymiaru sprawiedliwości dla potrzeb rozliczenia kosztów procesu w ramach zasady odpowiedzialności za jego wynik (art. 98 k.p.c.). Nie stoi to na przeszkodzie, by – zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188, z późn. zm.) oraz art. 22⁵ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65, z późn. zm.) – wysokość opłaty za czynności profesjonalnych pełnomocników ustalana

była przez zainteresowane strony w umowie o świadczenie usług prawniczych, przy uwzględnieniu reguł gospodarki wolnorynkowej.

Dodatkowo należy wskazać, że zasądzając wynagrodzenie z tytułu zastępstwa procesowego, jako element kosztów procesu, sąd w pierwszej kolejności ma na względzie stawki minimalne przewidziane we wskazanych rozporządzeniach. W kompetencji sądu leży jednak podwyższenie tej stawki (nawet sześciokrotnie), jeżeli jest to uzasadnione nakładem pracy pełnomocnika, jego wkładem w przyczynienie się do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia sprawy, a także charakter samej sprawy.

W przypadku prowadzenia sprawy z urzędu, zgodnie z § 19 pkt 1 *rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu* oraz § 15 pkt 1 *rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu*, koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa obejmują m.in. opłatę, którą sąd ustala w wysokości nie wyższej niż 150% stawki minimalnej. Opłatę podwyższa się dodatkowo o stawkę podatku od towarów i usług, obowiązującą w dniu orzekania o tych opłatach.

Należy podkreślić, iż przewidziane we wskazanych rozporządzeniach reguły ustalania opłat za czynności adwokatów i radców prawnych ukształtowane zostały jako wypadkowa kilku elementów, w tym zarówno interesu osób wykonujących zawody radcy prawnego i adwokata, jak i obywateli. Trzeba mieć bowiem na względzie, że rozwiązania te nie tylko muszą uwzględniać adekwatność wynagrodzenia pełnomocnika do jakości i ilości jego pracy, lecz również powinny być wyznaczane możliwościami ekonomicznymi społeczeństwa oraz względami płynącymi z realizacji interesu społecznego.

Mając powyższe na uwadze nie widzę w chwili obecnej uzasadnienia dla zawartego w oświadczeniu pana senatora Jarosława Obremkiego postulatu podniesienia stawek minimalnych za czynności adwokackie i radcy prawnego w postępowaniu w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.

Na koniec pragnę poinformować, że w planie pracy Ministra Sprawiedliwości na 2013r. przewidziano opracowanie projektu założeń projektu ustawy o zmianie

ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, którego celem podstawowym jest usprawnienie kontroli wzorców umów pod kątem zwiększenia ochrony praw konsumentów. Aktualnie w Ministerstwie Sprawiedliwości prowadzone są prace koncepcyjne nad tym projektem.

Z wygnani powstanie

Z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Michał Królikowski

Michał Królikowski
PODSEKRETARZ STANU